

Als de zwammen gaan zwammen 2

Voorwoord

In het bos kun je verdwalen zonder ooit de weg kwijt te raken.

Wie goed luistert, hoort niet alleen vogels, wind en krakende takken—

Maar ook de fluisteringen van wezens die zelden gezien worden,

Laat staan gehoord: de zwammen.

Ze praten niet met woorden, maar met kleur, vorm, geur

En soms met een humeur waar je U tegen zegt.

Ze mopperen, ze gniffelen, ze overdrijven,

En in hun stille bestaan leggen ze meer wijsheid vast

Dan wij mensen in een heel leven verzamelen.

In dit tweede deel van Als Zwammen Gaan Zwammen
Krijg je opnieuw een kijkje in dat verborgen bosleven.
Je ontmoet zwammen die glimmen alsof ze naar een
gala gaan,
Zwammen die stinken alsof ze zichzelf te serieus
nemen,
Zwammen die pochen op hun schoonheid
Of juist mopperen op hun eigen rimpels.

En dan zijn er die kleine wondertjes—
Zoals het netpluimpje, dat in één enkel uur
Van fris wit naar diepgloeiend rood,
Naar roestbruin en uiteindelijk pikzwart verandert.
Niet omdat het moet, maar omdat het kan.
Hoe meer jassen het aantrekt,
Hoe meer je beseft dat herkennen leuk is...
Maar verwondering veel belangrijker.

Want dat is de bedoeling van dit boek:

Niet om namen te stampen,
Niet om soorten te vangen in hokjes,
Maar om te leren kijken.
Echt kijken.
Met de nieuwsgierigheid van een kind,
De humor van een bosbewoner
En het geduld van een zwam die weet
Dat alles groeit op zijn eigen tijd.

Laat je meevoeren.
Laat je verrassen.
En bovenal:
Laat het bos weer tegen je praten.

De verhalen zijn niet op —
Het bos is nog maar net begonnen.

De Blootebillenzwammen – met z'n bollen bloot in het Bos

Op een halfvergane boomstam, strategisch geplaatst tussen een plukje mos en een krakend stuk schors, lag hij. Niet één, niet twee, maar een héle rij: de blootebillenzwammen.

Ze lagen daar niet per ongeluk. Nee. Dit was dé plek. Dé catwalk. Een soort Bospodium voor Bilwerk.

“Goedemorgen bos!” roept de voorste bil enthousiast, terwijl hij zich nog even rond bolt.

“Zeg... moet jij zo hard roepen?” moppert de achterste. “Je laat ál je poriën zien.”

“Ach,” grinnikt de middelste, “we heten niet voor niets blootebillenzwammen.”

En zo begon de dag.

De billenvergadering

Zoals elke ochtend hielden ze een vergadering.

Want ja, zelfs een blootebillenzwammen heeft prioriteiten.

“Punt één van de agenda,” begint de voorzitter-bil.

“Zijn we als groep nog wel bol genoeg?”

Ze kijken elkaar aan. Een paar knikken tevreden. Eén bil probeert stiekem een beetje extra te bollen, in de hoop op een compliment.

“Perfect,” zegt de voorzitter. “Volgende punt: glans. Wie heeft er vannacht stiekem over schors liggen schuren? Ik zie lichte schaafplekjes.”

Een bil in de achterhoede kijkt schuldig naar een passerende kever. “Was een ongelukje...”

Dan de laatste agendapunt:

“Wie durft vandaag met z’n bollen helemaal bloot te gaan voor de wandelaars?”

Alle billen gloeien lichtroze van opwinding. Dit is hun moment.

Bosgekleets en roddels

Nadat de vergadering is afgerond, begint het dagelijkse gekleets.

“Heb je de zwarte trilzwam gezien?” vraagt de linker bil. “Die staat daar maar te doen alsof ie een rockster is.”

“En die oranje kussentjes verderop,” zegt een ander. “Altijd zo opgeblazen. Letterlijk.”

De kleinste bil fluistert samenzweerderig:

“En de judasoor? Nou, die hoorde gisteren weer van alles...”

Alle billen lachen. Het mos trilt ervan.

“Nou, luister,” zegt de rechter bil, “wij blijven tenminste mooi rond. Niet dat gerimpel van sommige anderen.”

Ze giechelen als een tros pubers op een schoolfoto.

Het spannende moment

Dan gebeurt het.

Een wandelaar nadert.

Een echte. Met camera.

“STIL!” roept de voorste bil.

Iedereen verstijft.

Hij komt dichterbij... bukt...

maakt een foto...

“JIJ! JIJ HEBT ME LIETEN BLOOTGAAN!” gilt de middelste bil half trots, half in paniek.

“Ja duh,” zegt de achterste. “We zijn blootebillenzwammen. Dat is letterlijk ons hele concept.”

De wandelaar loopt door.

De rust keert terug.

Dan komt dé bronstige bosmug

Plots zoemt het door het bos.

Een mug.

Een grote.

En deze heeft humor. En honger.

“PAS OP!” roept een bil. “Hij komt voor de sappigste!”

“Nou, dan zit jij goed,” mompelt een ander.

De mug cirkelt rond en besluit uiteindelijk:

“Nee hoor. Te luchtig. Ik ga voor iets met meer vlees.”

En weg is ie.

Alle billen zuchten opgelucht.

“Zie je wel,” zegt de voorzitter. “Wij zijn puur voor de show. Niet voor het prikken.”

Wanneer het chocomousse-moment nadert

Aan het eind van de dag ligt iedereen loom te
bubbelen in de bosbries.

“Hoe lang blijven we nog mooi?” vraagt een bil
zachtjes.

“Geen zorgen,” zegt een ander, “we hebben nog even
voor we veranderen in... jeeetwel...”

“Chocomousse?”

“Spier verbrijzelde-billenpasta?”

“Bospaté?”

Iedereen grinnikt.

“Ach,” zegt de voorste, “ook dan doen we nog nuttig werk. Sporen verspreiden, het bos helpen, enzovoort.”

“Klopt,” zegt de middelste trots. “Wij zijn misschien schattige perziken, maar we zijn ook gewoon belangrijke boswerkers.”

En met zonsondergang...

Ze liggen er weer bij zoals echte blootebillenzwammen dat doen: bol, zacht, roze, rond en heerlijk tevreden.

En wie goed luistert, hoort ze fluisteren:

“Vandaag waren we prachtig.”

“Vandaag waren we gewaagd.”

“En morgen... gaan we nóg boller

Gewone boomwrat

Lycogala epidendrum sl

De Rodekoolzwam en de Beuk die alles al eens gezien had

Het was een frisse herfstochtend toen de rodekoolzwammen weer begonnen met hun dagelijkse ritueel: met veel kabaal wakker worden. Ze stonden te bibberen op de vochtige bosgrond, keurig bij de wortels van een grote beuk, die al generaties lang over hen heen stond te torenen.

“Goeiemorgen allemaal,” mompelde de beuk diep vanuit zijn stam.

“Goeiemorgen?” riep een van de rodekoolzwammen verontwaardigd. “Ik ben helemaal ingestort vannacht! Heb je dat gezien?”

“Niet zo’n drama,” bromde de beuk. “Je bent een paddenstoel. Jij stort minstens vier keer per week in. Dat hoort.”

De rodekoolzwammen trokken hun hoedjes in een beledigde plooi. Iemand moest het opnemen voor hun eer.

“Luister beuk,” zei de grootste zwam, “wij staan hier niet alleen maar voor de sier hoor. Wij doen belangrijk werk.”

“Dat weet ik,” knarste de beuk rustig. “Daarom laat ik jullie ook wonen bij mijn wortels. Jullie helpen mij, ik help jullie. Wederdienst en zo.”

De jongste rodekoolzwam keek bewonderend omhoog.

“Maar hoe dan?” vroeg hij nieuwsgierig.

“Nou,” zei de beuk, “jullie breken al dat blad dat ik laat vallen netjes af tot iets waar mijn wortels wat aan hebben.”

“Dat weet ik!” riep een zwam trots. “We recyclen!”

“Precies,” zei de beuk. “En ik geef jullie suikers terug via het bodemleven. Een soort bosruilhandel.”

“Eerlijke handel dus,” zei de middelste zwam.

“Zeker,” zei de beuk. “Maar het zou fijn zijn als jullie dat niet vergeten zodra iemand een compliment over jullie kleur maakt.”

De zwammen werden stil. Aangesproken. Betrapt. En een tikje dramatisch aangedaan.

“Maar we zijn toch wel echt mooi?” fluisterde een kleine zwam onzeker.

“Oh zeker,” zuchtte de beuk. “Jullie zijn prachtige paarse vlammetjes op de bosvloer. Maar schoonheid zonder samenwerking stelt niets voor. Vraag maar aan die trechterzwammen verderop. Die roepen de hele dag dat ze elegant zijn, maar doen voor niemand iets.”

De rodekoolzwammen gniffelden. Die trekten waren inderdaad een stel hoogmoedige theekopjes zonder inhoud.

Net toen de rust leek terug te keren, kraakte de beuk diep en zwaar.

“Luister,” zei hij, “het bos draait om samenleven. Jullie helpen mij, ik voed de bodem, de bodem voedt jullie, en samen houden we de boel draaiende.”

De jongste zwam rechtte zijn steel.

“Dus... we horen bij elkaar?”

“Meer dan dat,” zei de beuk. “Jullie zijn mijn bondgenoten. Zonder jullie was ik maar een kale, hongerige stok in de wind.”

Dat was teveel voor de rodekoolzwammen. Ze begonnen allemaal tegelijk te brabbelen.

“Wij? Bondgenoten?”

“Met een beuk? Een echte beuk?”

“Wacht, betekent dit dat we belangrijk zijn?”

“Zie je nou wel dat ik een natuurlijke leider ben!” riep de grootste.

“Ho ho,” zei de beuk streng. “Jullie zijn allemaal belangrijk. En niemand is leider. Jullie zijn een kolonie, geen koninkrijk.”

Na die opmerking fluisterden ze even onderling. Een paar plooide hun lamellen beschaamd glad. De jongste zwam keek de beuk bewonderend aan.

“Ik wist niet dat samenwerken zo... mooi was,” zei hij zacht.

“Dat komt omdat je nog jong bent,” bromde de beuk.
“Wacht maar tot je een paar winters hebt meegemaakt. Dan leer je pas hoe fijn het is om elkaar te helpen.”

Op dat moment viel er een blad omlaag, precies midden op de zwammenhoop.

“Daar heb je er weer een,” kreunde een zwam. “Altijd precies op mijn hoed.”

“En jullie weten wat je ermee moet doen,” grinnikte de beuk.

“Ja ja,” zuchtte de grootste zwam. “Afbreken, omzetten, teruggeven aan de bodem. We snappen het.”

“Goed zo,” zei de beuk tevreden. “Dan staat er straks weer genoeg klaar voor mijn wortels.”

“En voor ons,” zei de jongste.

“Precies,” zei de beuk. “Dat is boslogica.”

De rodekoolzwammen gingen trotser staan dan ooit.

Niet omdat ze paars waren.

Niet omdat ze glansden.

Niet omdat ze opvielen.

Maar omdat ze samenwerkten.

Met elkaar.

Met het bos.

En vooral met de beuk, die met al zijn eeuwige geduld
over hen waakte.

En de beuk?

Die schudde langzaam zijn kruin en mompelde:

“Eindelijk snappen ze het een beetje. En toch blijven
ze drama maken. Ach... het hoort erbij.”

Amethystzwam Rodekoolzwam

Laccaria amethystina

De Zwavelzwam en de Boom die hem eigenlijk niet wilde, maar hem tóch nodig had

Op een ochtend, ergens halverwege de stam van een oude eik, verscheen hij.

Knallend oranje.

Schreeuwerig geel.

En zo breed dat zelfs de spechten stopten met hakken om te kijken.

De zwavelzwam was gearriveerd.

“Nou dáár ben ik dan,” zei hij luid, terwijl hij zich nog iets breder uitvouwde.

De eik kreunde diep vanuit zijn kernhout.

“Had je niet wat later kunnen komen?” mompelde de boom. “Ik ben nog wakker aan het worden.”

“Ja ho ho,” zei de zwavelzwam vrolijk, “maar ik heb werk te doen! Ik ben hier om jouw binnenkant een beetje op te ruimen.”

De eik snoof.

“Op te ruimen? Je bedoelt: op te eten.”

“Details,” zei de zwavelzwam opgewekt. “Maar je weet hoe het werkt, hoor. Jij geeft mij hout, ik maak ruimte. Win-win.”

De eik was niet overtuigd.

“Kán je misschien iets zachter praten? Je bent zo fel dat mijn bast ervan jeukt.”

“Kan niet zachter,” zei de zwavelzwam trots. “Ik ben een signaalkleur. Een waarschuwing. Als ik zacht praat, val ik niet meer op.”

Daar had hij wel een punt.

Ondertussen kwamen de andere bosbewoners kijken.

Een groep judasoren mompelde iets over ‘te veel aandacht’, een slijmzwam fluisterde dat hij nog nooit zo’n overdreven kleur had gezien, en een polletje mos gaf discreet lichtsignalen van verwondering.

Maar de zwavelzwam trok zich er niets van aan.

Hij wapperde met zijn brede, waaivormige randjes alsof hij op een catwalk stond.

“Wat ben jij eigenlijk van plan?” vroeg een jonge mycena met een piepstemmetje.

“Nou,” zei de zwavelzwam, “ik doe aan hartwoodrecycling.”

“Wat is dat?”

“Dat,” zei hij plechtig, “is wanneer ik het dode hout binnen in de boom omzet in bruikbaar materiaal voor de bodem.”

“Maar... dat helpt de boom toch juist slopen?”

“Ja,” zei de zwavelzwam tevreden, “maar het helpt het bos vooruit. Oude bomen worden nieuwe plekken. Nieuwe plekken worden nieuw leven. Zo blijft het bos draaien.”

De beuk aan de overkant kuchte droog.

“Hij heeft gelijk,” zei hij. “Het is niet altijd leuk, maar het is wél de cyclus. Zonder hem zat het bos vol oude, dichte bomen waar geen licht meer doorheen kwam.”

“Dank je, buurbeuk,” riep de zwavelzwam. “Zie je nou wel? Ik ben nuttig én mooi.”

De eik gromde.

“Dat weet ik heus wel. Maar je hoeft niet zo’n lawaai te maken.”

“Dat is mijn handelsmerk,” zei de zwavelzwam. “Als jij mij niet wilde, had je me geen scheurtje moeten geven waar sporen binnen konden waaien.”

“Dat was één storm,” bromde de eik.

“Eén storm,” zei de zwavelzwam, “kan een hele carrière starten.”

De bosdieren keken toe hoe de zwavelzwam zich verder uitbreidde. Als een vrolijke, oranje wolk van activiteit.

Een specht landde boven zijn hoofd en tikte
waarschuwend.

“Je groeit wel snel,” zei de specht.

“Dat is mijn superkracht.”

“En je bent... eetbaar?”

“Sommigen vinden van wel.”

“En jijzelf?”

“Ik vind mijzelf fantastisch,” zei de zwavelzwam.

Toen begon hij de eik een beetje te kietelen door extra
hyfen richting het hart te sturen.

“Hou daar mee op,” zei de eik.

“Kan niet,” zei de zwavelzwam. “Ik ben bezig met een
groot project.”

“Een project?”

“Ja,” zei de zwavelzwam. “Ik breek jouw binnenkant af
zodat er over twintig jaar een uil in kan wonen.”

De eik viel stil.

Een uil?

Daar had hij niets op tegen. Uilen waren in zijn optiek nette huurders.

“Goed,” zei de eik uiteindelijk. “Maar doe het rustig aan.”

“Rustig?” zei de zwavelzwam verontwaardigd. “Ik heb tempo! Ik ben een turbo-rotte expert!”

De beuk schudde zijn kruin.

“Hij is druk,” mompelde hij, “maar hij heeft een punt.”

De zwavelzwam groeide intussen weer een paar centimeter, alsof hij het gesprek totaal niet hoorde.

Toen zei hij zacht, onverwacht zacht:

“Luister eik... Ik weet dat je me niet vroeg. Maar ik ben hier niet om je te plagen. Ik ben hier omdat jij groot genoeg was om iets terug te geven aan het bos.”

Dat raakte de eik meer dan hij wilde toegeven.

Er viel een blad omlaag.

Uit pure ontroering, leek het.

“Goed dan,” zei de eik. “Doe je werk. Maar geen theater meer.”

“Nee hoor,” fluisterde de zwavelzwam.

En precies op dat moment verscheen een knalgele nieuwe schelp bovenop hem.

“Oké,” zei de eik. “Dat was wél theater.”

“Sorry,” zei de zwavelzwam.

“Maar het gaat vanzelf.”

Zwavelzwam

Laetiporus sulphureus

Het Judasoor dat beter luisterde dan wie dan ook (en daardoor alles wist wat het bos verzweeeg)

Aan de stam van een oude vlier hing een hele familie judasoren.

Ze hingen niet zomaar.

Ze hingen strategisch.

Want als je ergens álles kunt horen, dan is het op een vlier. Die boom vangt geluid als een antenne.

“Goedemorgen,” zei de grootste oorflap terwijl hij zich uitstreckte alsof hij net een nachtelijke cursus luistervaardigheid had gevolgd.

“Stil,” fluisterde een kleintje. “Ik probeer net te bepalen of ik het verschil kan horen tussen een blad dat valt en een rups die niest.”

“Een rups niest niet,” zei de grootste.

“Dat dacht jij,” zei het kleintje. “Je moet beter luisteren.”

De vlier bromde zacht.